

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2015. gada 11. jūnijā (\*)

Līgums sniegt prejudiciālu nolikumu – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Azartspēles – Valsts nodokļi, kas piemērojami spēļu automātu ekspluatācijai spēļu zālēs – Valsts tiesiskais regulējums, ar ko aizliedz spēļu automātu ekspluatāciju spēļu kazino – Tiesiskās noteiktības un tiesiskās pārvērtības aizsardzības principi – Direktīva 98/34/EK – Pienākums tehnisko noteikumu projektus paziņot Komisijai – Dalībvalsts atbildība par zaudējumiem, kas radušies Savienības tiesību m neatbilstoša tiesiskā regulējuma dēļ

Lieta C-98/14

par līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Fővárosi Törvényszék* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 13. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 3. martā, tiesvedībā

***Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató kft,***

***Lixus Szerencsejáték Szervező kft,***

***Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező kft,***

***Lixus Invest Szerencsejáték Szervező kft,***

***Megapolis Terminal Szolgáltató kft***

pret

***Magyar Állam.***

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Tizzano [A. Tizzano], tiesneši S. Rodins [S. Rodin] (referents), E. Borgs Bartets [A. Borg Barthet], M. Bergere [M. Berger] un F. Biltšens [F. Biltgen],

ģenerālvokāts N. Jāskinens [N. Jääskinen],

sekretārs I. Illēši [I. Illéssy],

ģemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 14. janvārā tiesas sēdī,

ģemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató kft Lixus Szerencsejáték Szervező kft, Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező kft, Lixus Invest Szerencsejáték Szervező kft un Megapolis Terminal Szolgáltató kft vērā – L. Kelemen, ügyvéd,*

– *Magyar Állam vērā – T. Bogdán un I. Janitsáry, ügyvédek,*

– *Ungārijas valdības vērā – M. Fehér un G. Koós, pārstāvji,*

- Beļģijas valdības vārdā – *L. Van den Broeck* un *J.-C. Halleux*, pārstāvji, kuriem palīdz *P. Vlaeminck* un *B. Van Vooren*, advokāti,
- Igaļijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Vlášil* un *T. Müller*, pārstāvji,
- Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *P. de Sousa Inês*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *D. Loma-Osorio Lerena* un *A. Tokár*, pārstāvji,

ņemot vērā pāc enerģētiskās uzraudzības pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez enerģētiskās secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Līgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LES 6. panta 3. punktu, LESD 34. un 36. pantu, 52. panta 1. punktu, 56. un 61. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvas 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV L 204, 37. lpp.), kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/96/EK (OV L 363, 81. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 98/34”), 1., 8. un 9. pantu.

2 Šis līgums ir ticis iesniegts, izskatot strīdu starp *Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató kft*, *Lixus Szerencsejáték Szervező kft*, *Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező kft*, *Lixus Invest Szerencsejáték Szervező kft* un *Megapolis Terminal Szolgáltató kft* un *Magyar Állam* (Ungārijas valsti) par šo sabiedrību iesniegto prasību par zaudējumu atlīdzību, kuri tām radušies, piemērojot Savienības tiesību m neatbilstošu valsts tiesisko regulējumu par spēkā automātiski ekspluatāciju.

## Atbilstošās tiesību normas

### Savienības tiesības

3 Direktīvas 98/34 1. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas terminus:

[..]

3) “tehniski parametri” – parametri, kas ietverti dokumentā, kurš nosaka preces nepieciešamās īpašības, piemēram, kvalitātes līmeni, darbību, drošību vai izmērus, ieskaitot prasības, kas piemērojamas precei saskaņā ar nosaukumu, ar kuru precī pārdod, terminoloģiju, simboliem, pārbaudām un pārbaudīšanas metodēm, iesaiņojumu, marķēšanu vai etiķetēšanu un atbilstības novērtēšanas procedūram.

[..]

4) “citas prasības” – prasība, kas nav tehniski parametri, kas izvirzītas precei, lai īpaši aizsargātu patērētāju vai vidi, un kas ietekmē tās dzīves ciklu pāc laišanas tirgū, piemēram, izmantošanas, atkārtotas izmantošanas, atkārtotas izlietošanas vai iznīcināšanas nosacījumi, ja šādi nosacījumi var būtiski ietekmēt preces sastāvu vai īpašības, vai tās realizāciju;

[..]

11) “tehniskie noteikumi” – tehniski parametri un citas prasības vai noteikumi par pakalpojumiem, ietverot attiecīgus administratīvus noteikumus, kuru ieviešana ir obligāta, *de jure* vai *de facto*, tirdzniecības, pakalpojumu sniegšanas, pakalpojumu sniedzēja izveidošanas vai izmantošanas gadījumā kādā dalībvalstī vai lielā tās daļā, kā arī dalībvalstu normatīvie un administratīvie akti, izņemot 10. pantā minētos, kas aizliedz preces ražošanu, ieviešanu, tirdzniecību vai izmantošanu vai kas aizliedz pakalpojumu sniegšanu vai izmantošanu, vai uzņēmumu kā pakalpojumu sniedzēju.

*De facto* tehniski noteikumi ietver:

– [..]

– [..]

– tehniskus parametrus vai citas prasības, vai noteikumus par pakalpojumiem, kas saistīti ar fiskāliem vai finansiāliem pasākumiem, kas ietekmē preču vai pakalpojumu patēriņu, veicinot atbilstību šādiem tehniskiem parametriem vai citām prasībām, vai noteikumiem par pakalpojumiem; tehniskie parametri vai citas prasības, vai noteikumi par pakalpojumiem, kas saistīti ar valstu sociālā nodrošinājuma sistēmām, nav ietverti.

[..]”

4 Šīs direktivas 8. panta 1. punkts ir noteikts:

“Saskaņā ar 10. pantu dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu jebkuru tehnisko noteikumu projektu, izņemot gadījumus, ja tas pārrēķināts starptautiskā vai Eiropas standarta tekstā. Šajā gadījumā pietiek ar informāciju par attiecīgo standartu; tās paziņo Komisijai pamatojumu šādu tehnisku noteikumu pieņemšanas vajadzībai, ja tas jau nav paskaidrots projektā.

[..]”

5 Saskaņā ar minētās direktivas 9. pantu:

“1. Dalībvalstis atliek tehnisko noteikumu projekta pieņemšanu uz trīs mēnešiem no brīža, kad Komisija saņemusi 8. panta 1. punkta minēto paziņojumu.

[..]

7. 1. līdz 5. punktu nepiemēro, ja:

– neatliekamam iemeslu dēļ, ko radījuši nozīmīgi un neparedzami apstākļi attiecībā uz sabiedrības veselības vai drošības aizsardzību, dzīvnieku un augu aizsardzību un noteikumiem par pakalpojumiem ar attiecību uz sabiedrisko kārtību, jo īpaši, nepilngadīgo aizsardzību, dalībvalstij jāsagatavo tehniskie noteikumi, ņemot vērā laika posmu, lai pieņemtu un ieviestu tos nekavējoties bez konsultācijām ar ekspertiem.

[..]

Dalībvalsts 8. pantā minētajā paziņojumā informē par iemesliem, kas rada pasākumu steidzamību. Komisija ciktī iespējams sniedz atzinumu par paziņojumu. Tā veic nepieciešamos pasākumus gadījumos, kad šā kārtība izmantota nepareizi. Komisija informē Eiropas

Parlamentu.”

6 Šīs pašas direktīvas 10. panta 4. punkts ir šāds:

“9. pants neattiecas uz 1. panta 11. punkta otrā apakšpunkta trešajā atkāpā minētajiem tehniskajiem parametriem vai citām prasībām, vai noteikumiem par pakalpojumiem.”

*Ungārijas tiesības*

7 Ar 1991. gada Likuma Nr. XXXIV par azartspēļu organizēšanu (turpmāk tekstā – “Azartspēļu likums”) 26. panta 3. punktu, redakcijā, kas bija piemērojama līdz 2012. gada 9. oktobrim, spēļu automātu kazino vai spēļu zālēs tika atļauts ekspluatēt tikai šim nolīkam izveidotām komercsabiedrībām.

8 Atbilstoši šā likuma 33. pantam, kas bija piemērojams līdz 2011. gada 31. oktobrim, fiksētais nodoklis azartspēlēm, ko piemēro spēļu automātu ekspluatācijai, par katru spēļu pozīciju mēnesī bija 100 000 Ungārijas forintu (HUF) I un II kategorijas spēļu zālēs uzstādītiem spēļu automātiem. Atkāpjoties no šā noteikuma, spēļu automāti, kas uzstādīti “elektroniskajos kazino”, kaut arī tos varēja uzskatīt par šāpa tipa I kategorijas spēļu zālēm, tika aplikti ar nodokli HUF 120 000 apmērā. Nodoklis bija jāmaksā par tekošo mēnesi. Spēļu automātu ekspluatācijai kazino telpās bija piemērojams atšķirīgs nodokļu režīms.

9 Azartspēļu likuma 33. pants ar 2011. gada 1. novembri tika grozīts ar 2011. gada Likuma Nr. CXXV, ar ko groza noteiktus nodokļu tiesību aktus nolūkā veicināt budžeta stabilitāti (turpmāk tekstā – “2011. gada Likums par grozījumiem”), 27. pantu, minētās summas palielinot līdz HUF 700 000 spēļu automātiem, kas uzstādīti elektroniskajos kazino un līdz HUF 500 000 automātiem, kas uzstādīti pirmās un II kategorijas spēļu zālēs. Ar minēto 27. pantu turklāt tika ieviests proporcionāls azartspēļu nodoklis spēļu zālēs uzstādītiem spēļu automātiem, ja vien neto ieņēmumi no katra automāta attiecīgajā ceturksnā sasniedz vai pārsniedz HUF 900 000. Automātiem, ar kuriem var spēlēt vairāk nekā vienu spēli, piemērojamā robežvērtība tika aprēķināta, reizinot HUF 900 000 ar spēļu skaitu. Šis nodoklis bija 20 % no tērajiem ieņēmumiem no tādā spēļu automāta, kurš ceturksnā ienesa vairāk nekā HUF 900 000.

10 Turklāt 2011. gada Likumā par grozījumiem tika paredzēts, ka spēļu zālēs uzstādītie spēļu automāti no 2013. gada 1. janvāra ir obligāti jāpieslēdz centrālajam serverim, ko apkalpo noteiktām prasībām atbilstoša komercsabiedrība un kuram azartspēļu uzraudzības dienesti var piekļūt reālā laikā.

11 Azartspēļu likuma 26. panta 3. punkts no 2012. gada 10. oktobra tika grozīts ar 2012. gada Likuma Nr. CXLIV, ar ko groza 1991. gada Likumu Nr. XXXIV par azartspēļu organizēšanu (turpmāk tekstā – “2012. gada Likums par grozījumiem”), 5. pantu, ekskluzīvas tiesības ekspluatēt spēļu automātus paredzot spēļu kazino.

12 Ar 2012. gada Likuma par grozījumiem 8. pantu Azartspēļu likumā tika iekārtots jauns 40/A pants, kura 1. punktā bija paredzēts, ka atļaujas, kas spēļu zālēs uzstādītajiem spēļu automātiem izdotas pirms šā Likuma par grozījumiem stāšanās spēkā, vairs nebūs derīgas pēc šā datuma un ka azartspēļu organizētājiem šīs atļaujas būs jāatjauno nodokļu iestādēs piecpadsmit dienu laikā pēc minētā datuma.

### **Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi**

13 Prasītājas pamatlietā ir komercsabiedrības, kuras līdz 2012. gada Likuma par grozījumiem stāšanās spēkā dienai ekspluatēja spēļu automātus spēļu zālēs. Tās savu darbību

pamat? ?stenoja ar cit?s dal?bvalst?s ieg?d?tiem sp??u autom?tiem. Da?a to klientu bija uz Ung?riju br?vdien?s atbraukušie Eiropas Savien?bas pilso?i.

14 Atbilstoši Ung?rijas tiesiskajam regul?jumam, kas bija sp?k? no 1991. gada 16. augusta l?dz 2012. gada 9. oktobrim, sp??u autom?tus dr?kst?ja ekspluat?t sp??u z?l?s, sa?emot administrat?v?s at?aujas, kuras pieš??ra azartsp??u uzraudz?bas dienesti. T?diem sp??u z??u ekspluat?t?jiem, k?das ir pras?t?jas pamatliet?, bija j?maks? ikm?neša fiks?tais nodoklis, kura apm?rs l?dz 2011. gada 31. oktobrim bija HUF 100 000 par katru sp??u autom?tu.

15 Ar 2011. gada Likumu par groz?jumiem tika noteikts, ka sp??u z?l?s izmantotie sp??u autom?ti s?kot ar 2013. gada 1. janv?ri ir j?piesl?dz centr?lajam serverim.

16 Ar min?to likumu bija noteikts, ka s?kot no 2011. gada 1. novembra tiek pieck?ršots fiks?tais ikm?neša nodoklis par sp??u z?l?s uzst?d?to sp??u autom?tu izmantošanu, pievienojot ar? proporcion?lu nodokli procentu veid? no t?rajiem ien?kumiem no katra autom?ta ceturksn?. Savuk?rt nodoklis kazino uzst?d?tajiem sp??u autom?tiem palika nemain?gs.

17 2011. gada 30. septembr?, n?kamaj? dien? p?c 2011. gada Likuma par groz?jumiem public?šanas, Ung?rijas vald?ba š? likuma tekstu pazi?oja Eiropas Komisijai, ta?u nenor?d?ja, ka ar min?to likumu noteikt? nodok?a palielin?šana ietilpst Direkt?vas 98/34 piem?rošanas jom?. Š?s direkt?vas 9. panta 1. punkt? paredz?tais nogaid?šanas termi?š nebija iev?rots.

18 2011. gada Likum? par groz?jumiem paredz?t? sist?ma sp??u autom?tu piesl?gšanai centr?lajam serverim tom?r netika ?stenota, jo Ung?rijas parlaments 2012. gada 2. oktobr? p?c vald?bas 2012. gada 1. oktobra priekšlikuma pie??ma 2012. gada Likumu par groz?jumiem, ar ko tika aizliegta sp??u autom?tu ekspluat?cija ?rpus kazino. Š?da aizlieguma pamatojumam likumdev?js nor?d?ja noziedz?bas un azartsp??u atkar?bas prevenciju. Šis likums st?j?s sp?k? 2012. gada 10. oktobr?, proti, dienu p?c t? public?šanas. N?kamaj? dien?, proti, 2012. gada 11. oktobr?, sp??u z?l?s uzst?d?to sp??u autom?tu ekspluat?cijas at?auju der?gums izbeidz?s un likumdev?js nebija paredz?jis kompens?ciju attiec?gajiem ekspluat?t?jiem.

19 2012. gada 1. oktobr? Ung?rijas vald?ba Komisijai pazi?oja 2012. gada Likuma par groz?jumiem projektu, to kvalific?jot k? finansi?lu pas?kumu Direkt?vas 98/34 1. panta 11. punkta izpratn?. Nogaid?šanas laiks š?s direkt?vas 10. panta 4. punkta izpratn? netika piem?rots. 2012. gada 15. oktobr? Komisija min?tajai vald?bai dar?ja zin?mu, ka t? nepiekr?t š?dai kvalifik?cijai. Š? vald?ba atsauc?s uz neatliekamiem iemesliem min?t?s direkt?vas 9. panta 7. punkta izpratn?.

20 Pras?t?jas pamatliet? v?rs?s *F?városi Törvényszék* (Budapeštas ties?) ar pras?bu pret *Magyar Állam*, prasot atl?dzin?t zaud?jumus, kas t?m esot radušies atseviš?u 2011. gada Likuma par groz?jumiem un 2012. gada Likuma par groz?jumiem noteikumu piem?rošanas d???. T?s nor?d?ja, ka apgalvotie zaud?jumi ir radušies azartsp??u nodok?u d??, kurus t?s bija samaks?jušas, sp??u autom?tu v?rt?bas zuduma d?? un pamatlietas tiesved?bas izdevumu d??.

21 *Magyar Állam* l?dza pras?bu noraid?t, apstr?dot k? t?s juridisko pamatu, t? ar? pamatlietas pras?t?ju pras?t?s summas.

22 Ar 2014. gada 13. febru?ra r?kojumu *F?városi Törvényszék* nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus piecpadsmit prejudici?lus jaut?jumus:

“1) Vai LESD 56. pantam atbilst dal?bvalsts nediskrimin?joši noteikumi, saska?? ar kuriem, pamatojoties uz vienu tiesisku aktu un bez piel?gojuma perioda, tiek pieck?ršots iepriekš?j? tieš? nodok?a jeb t? saukt? azartsp??u nodok?a, kas j?maks? par sp??u autom?tu ekspluat?ciju sp??u z?l?s, apm?rs un turkl?t tiek ieviesta azartsp??u nodok?a likme t?, ka tiek ierobežota azartsp??u

operatoru, kuri izmanto spēļu zāles, darbība?

2) Vai LESD 34. pantu var interpretēt tādējādi, ka tā piemērošanas jomā iekaujas dalībvalsts nediskriminājoši noteikumi, saskaņā ar kuriem, pamatojoties uz vienu tiesisku aktu un bez pielgojuma perioda, tiek piešķirts iepriekšējais tiesis nodokļa jeb tā sauktais azartspēļu nodokļa, kas jāmaksā par spēļu automātu ekspluatāciju spēļu zālēs, apmērs un tiek ieviesta azartspēļu nodokļa procentu likme tā, ka tiek ierobežots spēļu automātu imports no Eiropas Savienības uz Ungāriju?

3) Ja atbilde uz pirmo un/vai otro jautājumu ir apstiprinoša, vai dalībvalsts, pamatojoties uz LESD 36. pantu, 52. panta 1. punktu un 61. pantu, var atsaukties vienīgi uz budžeta situācijas regulēšanu vai primāru vispārīgo interešu apsvērumu?

4) Ja atbilde uz pirmo un/vai otro jautājumu ir apstiprinoša, vai saistībā ar dalībvalsts noteiktajiem ierobežojumiem un pielgojuma perioda noteikšanu nodokļu noteikumam ir jēem vērā vispārīgā tiesību principi, kā to paredz LES 6. panta 3. punkts?

5) Ja atbilde uz pirmo un/vai otro jautājumu ir apstiprinoša, vai spriedums liet *Brasserie du pêcheur* un *Factortame* (C-46/93 un C-48/93, EU:C:1996:79) ir interpretējams tādējādi, ka LESD 34. panta un/vai LESD 56. panta prasību pārkāpums var pamatot dalībvalsts pienākumu atļaut zināt zaudējumus, ņemot vērā, ka šie noteikumi – to tiesīdarbības dēļ – piešķir tiesības dalībvalstu indivīdiem?

6) Vai Direktīvu 98/34 var interpretēt tādējādi, ka dalībvalsts nodokļu noteikums, kas uzreiz piešķiršo tiesis nodokļa – azartspēļu nodokļa, kas jāmaksā par spēļu automātu ekspluatāciju spēļu zālēs, apmēru, turklāt ievieš [azartspēļu] nodokļa procentu likmi, ir uzskatāms par “de facto tehniskajiem noteikumiem”?

7) Ja atbilde uz sesto jautājumu ir apstiprinoša, vai indivīdi attiecībā pret dalībvalsti ir tiesīgi atsaukties uz dalībvalsts veikto Direktīvas 98/34 8. panta 1. punkta un/vai 9. panta 1. punkta prasību pārkāpumu, tas ir, dalībvalsts bezdarbību, kas pamato pienākumu atļaut zināt zaudējumus? Vai Direktīva 98/34 piešķir tiesības indivīdiem? Kādi faktori ir jēem vērā valsts tiesai, lemjot par to, vai *Magyar Állam* ir izdarījis pietiekami būtisku pārkāpumu, un kāda veida prasība par zaudējumu atļautību var pamatot šādu pārkāpumu?

8) Vai LESD 56. pantam atbilst dalībvalsts nediskriminājoši noteikumi, kuri ar tīlāto spēļu aizliedz spēļu automātu ekspluatāciju spēļu zālēs, neparedzot attiecīgajiem azartspēļu operatoriem pārejas jeb pielgojuma periodu un nepiešķirot tiem atbilstošu kompensāciju, vienlaikus piešķirot kazino monopoltiesības spēļu automātu ekspluatācijā?

9) Vai LESD 34. pantu var interpretēt tādējādi, ka tas ir noteicošs un piemērojams ar gadījumu, ja valsts pieņem nediskriminājošus noteikumus, kuri, lai arī tieši neaizliedz spēļu automātu importu no Eiropas Savienības, tomēr, izmantojot azartspēļu organizēšanu, ierobežo vai aizliedz to faktisko ekspluatāciju, neparedzot attiecīgajiem azartspēļu operatoriem, kuri ar to nodarbojas, pārejas jeb pielgojuma periodu un nepiešķirot tiem kompensāciju?

10) Ja atbilde uz astoto un/vai devīto jautājumu ir apstiprinoša, kādi kritēriji ir jēem vērā valsts tiesai, nosakot, vai šāds ierobežojums ir bijis nepieciešams, atbilstošs un samērīgs, pamatojoties uz LESD 36. pantu, LESD 52. panta 1. punktu un LESD 61. pantu vai ņemot vērā primārus vispārīgo interešu apsvērumus?

11) Ja atbilde uz astoto un/vai devīto jautājumu ir apstiprinoša, vai saistībā ar dalībvalsts noteiktajiem ierobežojumiem un pielgojuma perioda noteikšanu ir jēem vērā vispārīgā tiesību

principi, k? to paredz LES 6. panta 3. punkts? Vai un – apstiprinošas atbildes gad?jum? – k?d? veid? saist?b? ar šaj? liet? ?stenoto ierobežojumu ir j??em v?r? pamatties?bas, piem?ram, ?pašumties?bas un aizliegums at?emt ?pašumu, nepieš?irot atl?dz?bu?

12) Ja atbilde uz astoto un/vai dev?to jaut?jumu ir apstiprinoša, vai spriedums liet? *Brasserie du pêcheur* un *Factortame* (C?46/93 un C?48/93, EU:C:1996:79) ir interpret?jams t?d?j?di, ka LESD 34. panta un/vai LESD 56. panta pras?bu p?rk?pums var pamatot dal?bvalsts pien?kumu atl?dzin?t zaud?jumus, ?emot v?r?, ka šie noteikumi – to tieš?s iedarb?bas d?? – pieš?ir ties?bas dal?bvalstu indiv?diem?

13) Vai Direkt?vu 98/34 var interpret?t t?d?j?di, ka dal?bvalsts norma, kas pie?auj sp??u autom?tu ekspluat?ciju vien?gi kazino, aizliedzot to izmantošanu sp??u z?l?s, ir uzskat?ma par “citu pras?bu”?

14) Ja atbilde uz tr?spadsmi?to jaut?jumu ir apstiprinoša, vai indiv?di attiec?b? pret dal?bvalsti ir ties?gi atsaukties uz dal?bvalsts veikto Direkt?vas 98/34 8. panta 1. punkta un/vai 9. panta 1. punkta pras?bu p?rk?pumu, tas ir, dal?bvalsts bezdarb?bu, kas pamato pien?kumu atl?dzin?t zaud?jumus? K?di faktori ir j??em v?r? valsts tiesai, lemjot par to, vai atbild?t?ja ir izdar?jusi pietiekami b?tisku p?rk?pumu, un k?da veida pras?ba par zaud?jumu atl?dz?bu var pamatot š?du p?rk?pumu?

15) Vai ir piem?rojams Savien?bas ties?bu princips, saska?? ar kuru valst?m ir j?izmaks? indiv?diem atl?dz?ba par kait?jumu, kura iemesls ir Savien?bas ties?bu p?rk?pums, par kuru ir atbild?ga dal?bvalsts, ja dal?bvalstij ir suverenit?te jom?, uz kuru attiecas pie?emt? norma? Vai šaj? gad?jum? k? vadl?nijas kalpo ar? pamatties?bas un visp?r?jie ties?bu principi, kas izriet no dal?bvalstu kop?g?m konstitucion?l?m trad?cij?m?”

## **Par prejudici?lajiem jaut?jumiem**

### *Par Tiesas kompetenci*

23 Ung?rijas vald?ba vispirms b?t?b? apstr?d, ka Tiesai b?tu kompetence atbild?t uz uzdotajiem jaut?jumiem, jo pamatlietai, nepast?vot p?rrobežu elementam, neesot saiknes ar Savien?bas ties?b?m.

24 Šaj? zi?? ir j?atg?dina, ka t?du valsts ties?bu aktu, k?di ir pamatliet? apl?kojamie, kas ir vien?di piem?rojami gan Ung?rijas, gan citu dal?bvalstu valstspieder?gajiem, noteikumi par L?gum? garant?taj?m pamatbr?v?b?m visp?r?gi var attiekties tikai tikt?l, cikt?l tie ir piem?rojami situ?cij?m, kur?m ir saikne ar tirdzniec?bu starp dal?bvalst?m (šaj? zi?? skat. spriedumus *Anomar* u.c., C?6/01, EU:C:2003:446, 39. punkts, un *Garkalns*, C?470/11, EU:C:2012:505, 21. punkts).

25 Šaj? liet? no l?guma sniegt prejudici?lu nol?mumu izriet, ka da?a pras?t?ju klientu bija uz Ung?riju br?vdien?s atbraukušie Eiropas Savien?bas pilso?i.

26 Pakalpojumi, kurus vien? dal?bvalst? re?istr?ts pakalpojumu sniedz?js, neatst?jot savu re?istr?cijas dal?bvalsti, ir sniedzis cit? dal?bvalst? re?istr?tam pakalpojumu sa??m?jam, ir uzskat?mi par p?rrobežu pakalpojumu sniegšanu LESD 56. panta izpratn? (šaj? zi?? skat. spriedumus *Alpine Investments*, C?384/93, EU:C:1995:126, 21. un 22. punkts; *Gambelli* u.c., C?243/01, EU:C:2003:597, 53. punkts, un Komisija/Sp?nija, C?211/08, EU:C:2010:340, 48. punkts).

27 Turkl?t nek?di nevar izsl?gt, ka cit?s dal?bvalst?s, ne tikai Ung?rij? re?istr?ti uz??mumi ir bijuši vai b?tu ieinteres?ti atv?rt azartsp??u z?les Ung?rijas teritorij? (šaj? zi?? skat. spriedumus *Blanco Pérez*

un *Chao Gómez*, C?570/07 un C?571/07, EU:C:2010:300, 40. punkts, k? ar? *Garkalns*, C?470/11, EU:C:2012:505, 21. punkts).

28 Š?dos apst?k?os Tiesai ir kompetence atbild?t uz uzdotajiem jaut?jumiem.

*Par pamatbr?v?bu ierobežojumu past?v?šanu*

Par pirmo un otro jaut?jumu

29 Ar pirmo un otro jaut?jumu, kuri j?izskata kop?, iesniedz?jtiesa vaic?, vai t?ds valsts tiesiskais regul?jums, k?ds ir 2011. gada Likums par groz?jumiem, ar kuru, neparedzot p?rejas periodu, tiek pieck?ršots fikstais nodoklis par sp??u autom?tu ekspluat?šanu sp??u z?l?s un turkl?t tiek ieviests proporcion?ls nodoklis šai pašai darb?bai, ir uzskat?ms par ierobežojumu attiec?gi LESD 34. un 56. pant? garant?taj?m pre?u br?vai apritei un pakalpojumu sniegšanas br?v?bai.

30 Vispirms j?nor?da, ka š?da veida tiesiskais regul?jums tieš? veid? ietekm? sp??u autom?tu ekspluat?cijas darb?bas. Tom?r šo autom?tu importu tas ietekm? tikai netieši, skarot min?to darb?bu.

31 T? k? nav nepieciešam?bas analiz?t autom?tu importu, jo t? ir tikai pak?rtota darb?ba to ekspluat?cijai, ir j?atz?st, ka, lai gan šo autom?tu ekspluat?cija ir saist?ta ar to ieviešanas darb?b?m, uz pirmo no š?m darb?b?m attiecas L?guma normas par pakalpojumu sniegšanas br?v?bu un uz otru – normas par pre?u br?vu apriti (spriedums *Anomar* u.c., C?6/01, EU:C:2003:446, 55. punkts).

32 Pat pie?emot, ka t?ds valsts tiesiskais regul?jums, k?ds ir 2011. gada Likums par groz?jumiem, var?tu rad?t š??rsli sp??u autom?tu importam, jo ar to ir ierobežotas to izmantošanas iesp?jas, Tiesa š?s tiesved?bas ietvaros nevar lemt par jaut?jumu, vai š?da tiesisk? regul?juma piem?rošana ir pretrun? LESD 34. pantam, ja nav pietiekamu preciz?jumu par š? ties?bu akta faktisko ietekmi uz sp??u autom?tu importu (šaj? zi?? skat. spriedumu *Läärä* u.c., C?124/97, EU:C:1999:435, 26. punkts).

33 Š?dos apst?k?os š?da veida tiesiskais regul?jums ir j?p?rbauda tikai no LESD 56. panta aspekta.

34 Šaj? zi?? ir svar?gi vispirms preciz?t, ka, lai gan tiešie nodok?i ietilpst dal?bvalstu kompetenc?, dal?bvalst?m t? tom?r ir j??steno, iev?rojot Savien?bas ties?bas un it ?paši L?gum? garant?t?s pamatbr?v?bas (šaj? zi?? skat. spriedumu *Blanco* un *Fabretti*, C?344/13 un C?367/13, EU:C:2014:2311, 24. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

35 LESD 56. pant? ir paredz?ta ne tikai jebk?das diskrimin?cijas nov?ršana attiec?b? pret cit? dal?bvalst? re?istr?tu pakalpojumu sniedz?ju t? pilson?bas d??, bet ar? jebk?da pakalpojumu sniegšanas br?v?bas ierobežojuma atcelšana, kaut ar? tas ir vien?di piem?rojams gan viet?jiem, gan citu dal?bvalstu pakalpojumu sniedz?jiem, ja šis ierobežojums aizliedz, apgr?tina vai padara maz?k pievilc?gus t? pakalpojumu sniedz?ja pakalpojumus, kurš re?istr?ts cit? dal?bvalst?, kur? tas likum?gi sniedz l?dz?gus pakalpojumus (šaj? zi?? skat. spriedumus *Sporting Exchange*, C?203/08, EU:C:2010:307, 23. punkts un taj? min?t? judikat?ra, k? ar? *HIT* un *HIT LARIX*, C?176/11, EU:C:2012:454, 16. punkts).

36 Turpret? LESD 56. pants neattiecas uz pas?kumiem, kas tikai rada papildu izdevumus attiec?g? pakalpojuma sniegšanai un kas vien?di ietekm? pakalpojumu sniegšanu starp dal?bvalst?m un vienas dal?bvalsts iekšien? (spriedums *Mobistar* un *Belgacom Mobile*, C?544/03



un C-545/03, EU:C:2005:518, 31. punkts).

37 Ir skaidrs, ka ar 2011. gada Likumu par grozījumiem netiek radīta diskriminācija tādū Ungārijā dibinātu un citās dalībvalstīs dibinātu uzņēmumu starpā, kuri Ungārijas teritorijā spēju zīlēs ekspluatēt spēju automātus, jo šajā likumā noteikto fiksēto nodokli un proporcionālo nodokli ar vienādiem nosacījumiem piemēro visiem šiem uzņēmumiem.

38 Turklāt nedz no līguma sniegt prejudiciālu nolikumu, nedz lietas dalībnieku iesniegtajiem paskaidrojumiem neizriet, ka sabiedrības, kuras Ungārijas teritorijā ekspluatēt spēju zīles, lielkoties ir reģistrētas citās dalībvalstīs, jo šādā gadījumā pamatlietā aplūkojamais tiesiskais regulējums gan varētu radīt diskrimināciju attiecībā pret citās dalībvalstīs reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem (šajā ziņā skat. spriedumus *Spotti*, C-272/92, EU:C:1993:848, 18. punkts, un *Hervis Sport- és Divatkereskedelmi*, C-385/12, EU:C:2014:47, 39. un 41. punkts).

39 Tomēr prasītājas pamatlietā apgalvo, ka, tā kā ar 2011. gada Likumu par grozījumiem būtiski tiek palielināti nodokļi spēju automātu ekspluatācijai spēju zīlēs, tas ir šķērslis šo automātu rentabīlai ekspluatācijai spēju zīlēs un tādējādi šīs darbības faktiski tiek ātrās veikt vienīgi kazino ekspluatētājiem. It īpaši, tā kā I kategorijas spēju zīles vidējie iekārtu mēnesa no katra spēju automāta ir HUF 200 000, fiksētais nodoklis HUF 500 000 apmērā mēnesā jau pats par sevi rada tīrītājus zaudējumus HUF 300 000 apmērā no katra spēju automāta. Katrā ziņā, pat pieņemot, ka atsevišķi spēju zīļu ekspluatētāji gūst lielus ienākumus, peļņa pēc minēto nodokļu un dažādu izmaksu atskaitīšanas nebūtu vispār vai būtu minimāla.

40 Šajā ziņā ir jāatzīst, ka gadījumā, ja 2011. gada Likums par grozījumiem patiešām spēju automātu ekspluatēšanas pakalpojumu brīvū sniegšanu spēju zīlēs Ungārijā aizliegtu, traucētu vai padarātu mazāk pievilcīgu – kas jāpārbauda valsts tiesā – tas būtu uzskatāms par šķērslī LESD 56. pantā garantētajai pakalpojumu sniegšanas brīvībai.

41 Tā tas būtu gadījumā, ja iesniedzētāja konstatētu, ka 2011. gada Likumā par grozījumiem paredzētais nodokļu palielinājums spēju automātu ekspluatēšanu novirzētu kazino, kuriem šis palielinājums netika piemērots. Tādējādi minētajam palielinājumam būtu līdzīgas sekas kā aizliegumam ekspluatēt spēju automātus ārpus kazino, kas pastāvīgajai judikatūrā ir atzīts par šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai (skat. it īpaši spriedumus *Anomar* u.c., C-6/01, EU:C:2003:446, 75. punkts, un Komisija/Grieķija, C-65/05, EU:C:2006:673, 53. punkts).

42 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka tās valsts tiesiskais regulējums, kāds aplūkots pamatlietā, ar kuru, neparedzot pārejas periodu, tiek pieņemts fiksētais nodoklis par spēju automātu ekspluatēšanu spēju zīlēs un turklāt tiek ieviests proporcionāls nodoklis šai pašai darbībai, ir uzskatāms par ierobežojumu LESD 56. pantā garantētajai pakalpojumu sniegšanas brīvībai, ciktāl ar to spēju automātu ekspluatēšanas pakalpojumu brīvā sniegšana spēju zīlēs ir aizliegta, traucēta vai padarēta mazāk pievilcīga – kas jāpārbauda valsts tiesā.

43 Ēmot vērā 30.–32. punktā izklāstītos iemeslus, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par astoto un devīto jautājumu

44 Ar astoto un devīto jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzētāja vaicā, vai tās valsts tiesiskais regulējums, kāds ir 2012. gada Likums par grozījumiem, ar kuru, neparedzot nedz pārejas periodu, nedz kompensāciju uzņēmējiem, kas ekspluatēt spēju zīles, aizliedz spēju automātus ekspluatēt ārpus kazino, ir uzskatāms par ierobežojumu attiecīgi LESD 34. un 56. pantā garantētajām preču brīvībai aprītei un pakalpojumu sniegšanas brīvībai.

45 Vispirms ir jānorāda, ka atsevišķi pamatlietas pušu Tiesā izvirzītie argumenti attiecas uz

problēmām, kuras nav saistītas ar iepriekš minētajiem prejudiciālajiem jautājumiem, un tie ir pamatoti ar faktiem, kuri neietilpst līgumā sniegt prejudiciālu nolikumu aprakstītajā faktu ietvarā.

46 Konkrēti prasītājam pamatlētā savos rakstveida apsvērumos norādīja un Ungārijas valdības tiesas šādā apstiprināja, ka Ungārijas teritorijā kazino drīkst ekspluatēt vienīgi tādēļ uzņēmumi, kas saņemusi *Magyar Állam* koncesiju. Kazino ekspluatācijas koncesijas tiek piešķirtas ierobežotam skaitam iestāžu un noteiktos apstākļos var tikt piešķirtas, iepriekš nerīkojot konkursu. Turklāt, kā norādīja prasītājam pamatlētā, līdz šim koncesijas ir saņemusi vienīgi Ungārijā dibināti uzņēmumi. Tādējādi Ungārijā paredzētās koncesiju procedūras citās dalībvalstīs dibinātus uzņēmumus praksē nostādot nelabvēlīgākā situācijā.

47 Tādējādi jautājums par minēto procedūru atbilstību Savienības tiesībām ir nošķirts no aizlieguma ekspluatēt spēļu automātus spēļu kazino, kas ir iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu priekšmets.

48 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka tikai pati valsts tiesa var noteikt to jautājumu priekšmetu, ko tā vēlas uzdot Tiesai. Tiesa nevar pārcēlādas pamatlētas puses līguma izvērtēt jautājumus, kurus tai nav uzdevusi valsts tiesa. Ja tiesvedības gaitā pārdēļ minēto uzskata, ka ir nepieciešams sākt turpmākus skaidrojumus par Savienības tiesību normu interpretāciju, valsts tiesai ir jāiesniedz Tiesai jauns līgums sniegt prejudiciālu nolikumu (šajā ziņā skat. spriedumus *CBEM*, 311/84, EU:C:1985:394, 10. punkts; *Syndesmos Melon tis Eleftheras Evangelikis Ekklesias* u.c., C-381/89, EU:C:1992:142, 19. punkts, un *Slob*, C-236/02, EU:C:2004:94, 29. punkts). Tādēļ Tiesai šis sprieduma 46. punktā izklāstītie argumenti nav jāpārbauda.

49 Līdz ar to ir jānosaka, vai tās valsts tiesiskais regulējums kā 2012. gada Likums par grozījumiem rada šāds rīcības brīvā preču aprītei un pakalpojumu sniegšanas brīvā, ciktāl ar to ir aizliegts ekspluatēt spēļu automātus spēļu kazino, jo šis jautājums nav saistīts ar jautājumu par to, vai Ungārijas tiesiskais regulējums par ekspluatācijas koncesiju piešķiršanu kazino arī ietver minēto brīvību ierobežojumus.

50 Šis sprieduma 30.–32. punktā izklāstīto iemeslu dēļ šāds valsts tiesiskais regulējums ir jāpārbauda tikai no LESD 56. panta aspekta.

51 Šajā ziņā tostarp no 41. punkta atgādinātās judikatūras izriet, ka tās valsts tiesiskais regulējums, ar kuru noteiktu azartspēļu ekspluatācija un spēlīšana ir atļauta tikai kazino, ir šāds rīcības pakalpojumu sniegšanas brīvā.

52 Šādos apstākļos uz astoto jautājumu ir jāatbild, ka tās valsts tiesiskais regulējums, kāds aplūkojams pamatlētā, ar kuru, neparedzot nedz pārejas periodu, nedz kompensāciju uzņēmumiem, kas ekspluatē spēļu zāles, aizliedz spēļu automātus ekspluatēt spēļu kazino, ir uzskatāms par ierobežojumu LESD 56. panta garantētajai pakalpojumu sniegšanas brīvā.

53 Uz devēto jautājumu atbilde nav jāsniedz.

#### *Par pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu pamatojumu*

54 Ar trešo, ceturto, desmito un vienpadsmito jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa bērtībā vaicā, ciktāl ierobežojumi, kuri var izrietēt no tādā tiesiskā regulējuma, kāds aplūkojams pamatlētā, ir akceptējami kā LESD 51. un 52. panta skaidri paredzētie atkāpes pasākumi, kas šajā jomā piemērojami atbilstoši LESD 62. pantam, vai atbilstoši Tiesas judikatūrai ir pamatoti ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem.

55 Tā kā 2011. gada Likums par grozījumiem un 2012. gada Likums par grozījumiem abi

ietilpst valsts reform?, kuras mērķis ir ierobežot spēļu automātu ekspluatāciju, un tādēļ Ungārijas likumdevējs šos pašus iemeslus ir norādījis šo abu likumu pamatojumā, ir jāizskata apvienots jautājums par ierobežojumu, kas izriet no minētajiem likumiem, iespējamo pamatojumu.

Par primāru vispārīgo interešu apsvērumu esamību

56 Vispirms ir jākonstatē, ka azartspēļu tiesiskais regulējums ir viena no jomām, kurās dalībvalstu starpā pastāv ievrojamas atšķirības morāles, reliģijas un kultūras aspektos. Tādēļ nav veikta saskaņošana Savienības līmenī, dalībvalstis var brīvi noteikt savas politikas mērķus azartspēļu jomā un attiecīgā gadījumā precīzi definēt nepieciešamo aizsardzības līmeni (šajā ziņā skat. spriedumus *Dickinger* un *Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, 47. punkts, kā arī *Digibet* un *Albers*, C-156/13, EU:C:2014:1756, 24. punkts).

57 To mērķu identificēšana, kuri faktiski tiek sasniegti ar valsts tiesisko regulējumu, lietā, kuru Tiesa izskata saskaņā ar LESD 267. pantu, ir iesniedzējtiesas kompetencē (spriedums *Pfleger* u.c., C-390/12, EU:C:2014:281, 47. punkts).

58 Tāpēc ir jāatzīst, ka pamatlietā mērķi, kas norādīti aplūkojamajam tiesiskajam regulējumam, proti, patērētāju aizsardzība pret azartspēļu atkarību un ar azartspēlīm saistītas noziedzības un krāpšanas prevencija, ir primāri vispārīgo interešu apsvērumi, kas var pamatot azartspēļu darbību ierobežošanu (šajā ziņā skat. spriedumus *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, 55. punkts, kā arī *Stanley International Betting* un *Stanleybet Malta*, C-463/13, EU:C:2015:25, 48. un 49. punkts, kā arī tajos minētie judikatūra).

59 Prasītājas pamatlietā tomēr norāda, ka 2011. gada Likuma par grozījumiem pamatmērķis patiesībā bija palielināt nodokļu ienākumus no azartspēļu automātu ekspluatācijas.

60 Šajā ziņā, kā Tiesa jau vairākkārt ir atzinusi, ar mērķi palielināt valsts kases ieņēmumus pašu par sevi nevar pamatot pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu (skat. it īpaši spriedumus *Dickinger* un *Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, 55. punkts, kā arī *Pfleger* u.c., C-390/12, EU:C:2014:281, 54. punkts).

61 Tomēr apstāklis, ka azartspēļu darbību ierobežojums pakārtoti nāk par labu attiecīgās dalībvalsts budžetam, neliedz šim ierobežojumam būt pamatotam, ciktāl tā mērķi patiešām ir saistīti ar primāriem vispārīgo interešu apsvērumiem (šajā ziņā skat. spriedumus *Zenatti*, C-67/98, EU:C:1999:514, 36. punkts, kā arī *Gambelli* u.c., C-243/01, EU:C:2003:597, 62. punkts), par ko ir jāpārliecinās valsts tiesai.

Par šķēršļu LESD 56. pantam samērīgumu

62 Vispirms ir jāatgādina, ka tādā tiesību aktu, kuri atbilst Līgumam, ietvaros azartspēļu vai veiksmes spēļu nodrošināšanas un spēlētāņu darbību organizēšanas un kontroles noteikumu izvēle, vai nu noslēdzot ar valsti administratīvu koncesiju līgumu vai vairāku spēļu nodrošināšanu un spēlētāju ierobežojot šim nolīkam attiecīgi licencētās vietās, ir jāveic valsts iestādēm to rīcības brīvības ietvaros (spriedumi *Anomar* u.c., C-6/01, EU:C:2003:446, 88. punkts, kā arī *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, 59. punkts).

63 Ierobežota at?auju izdošana veiksmeš sp?l?m ?pašu vai ekskluz?vu ties?bu ietvaros, kuras ir pieš?irtas vai ar koncesiju nodotas vair?k?m iest?d?m, kuras priekšroc?bas ir t?das, ka v?lme sp?l?t un azartsp??u izmantošana tiek virz?ta kontrol?t? vid?, var atbilst visp?r?jo interešu m?r?u aizsarg?t pat?r?t?ju un aizsarg?t sabiedrisko k?rt?bu sasniegšanai (skat. it ?paši spriedumus *Läärä*, C?124/97, EU:C:1999:435, 37. punkts; *Zenatti*, C?67/98, EU:C:1999:514, 35. punkts, k? ar? *Anomar* u.c., C?6/01, EU:C:2003:446, 74. punkts).

64 Tom?r dal?bvalstu noteiktajiem ierobežojumiem ir j?atbilst no Tiesas judikat?ras izrietošaj?m sam?r?guma pras?b?m, proti, tiem ir j?b?t piem?rotiem, lai nodrošin?tu v?lam? m?r?a sasniegšanu, un tie nevar p?rsniegt to, kas nepieciešams š? m?r?a sasniegšanai. Turkl?t šaj? kontekst? ir j?atg?dina, ka valsts tiesiskais regul?jums var nodrošin?t izvirz?t? m?r?a sasniegšanu vien?gi tad, ja tas patieš?m atbilst r?p?m to sasniegt saskan?g? un sistem?tisk? veid? (skat. spriedumu *HIT* un *HIT LARIX*, C?176/11, EU:C:2012:454, 22. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

65 Dal?bvalstij, kas v?las atsaukties uz piem?rotu m?r?i, lai pakalpojumu sniegšanas br?v?bas š??rsli atz?tu par likum?gu, ir j?sniedz tai ties?, kurai ir j?lemj par šo jaut?jumu, visi pier?d?jumi, kas tai ?autu p?rliecin?ties, ka min?tais pas?kums patieš?m atbilst pras?b?m, kuras izriet no sam?r?guma principa (skat. spriedumus *Dickinger* un *Ömer*, C?347/09, EU:C:2011:582, 54. punkts, k? ar? *Pfleger* u.c., C?390/12, EU:C:2014:281, 50. punkts).

66 Šaj? gad?jum? pras?t?jas pamatliet? apgalvo, ka pamatliet? apl?kotais tiesiskais regul?jums ?sti neatbilst r?p?m saskan?g? un sistem?tisk? veid? sasniegt nor?d?tos visp?r?jo interešu m?r?us.

67 T?s, pirmk?rt, nor?da, ka Ung?rijas likumdev?js p?c reform?m, kas ?stenotas ar šiem ties?bu aktiem, no 2013. gada 19. j?lija liberaliz?ja kazino azartsp??u ekspluat?ciju tiešsaist?, tostarp tiešsaistes sp??u autom?tu ekspluat?ciju. Otrk?rt, 2014. gada laik? tika pieš?irtas septi?as jaunas kazino ekspluat?šanas koncesijas, ko tiesas s?d? apstiprin?ja ar? Ung?rijas vald?ba.

68 J?atz?st, ka š?di apst?k?i, kas v?l j?p?rbauda iesniedz?jtiesai, var iek?auties kontrol?tas azartsp??u biznesa izv?ršanas politikas ietvaros.

69 Tiesa ir l?musi, ka š?da politika var b?t sader?ga gan ar m?r?i nov?rst azartsp??u izmantošanu noziedz?giem vai kr?pnieciskiem nol?kiem, gan ar m?r?i nov?rst pamudin?šanu uz p?rm?r?giem t?ri?iem saist?b? ar azartsp?l?m un c?n?ties pret atkar?bu no t?m, virzot pat?r?t?jus uz at?auju sa??mušu pakalpojuma sniedz?ju pied?v?jumu, kur? nav noziedz?gu elementu un kurš ir paredz?ts, lai lab?k pasarg?tu pat?r?t?jus no p?rm?r?giem t?ri?iem un atkar?bas no azartsp?l?m (šaj? zi?? skat. spriedumus *Stoß* u.c., C?316/07, no C?358/07 l?dz C?360/07, C?409/07 un C?410/07, EU:C:2010:504, 101. un 102. punkts, k? ar? *Zeturf*, C?212/08, EU:C:2011:437, 67. punkts).

70 Lai sasniegtu šo m?r?i ievirz?t t?s kontrol?t? vid?, at?auju sa??mušajiem pakalpojuma sniedz?jiem j?b?t uzticamai, bet vienlaikus ar? pievilc?gai aizliegto darb?bu alternat?vai, kam var b?t vajadz?gs izmantot jaunas izplat?šanas metodes (šaj? zi?? skat. spriedumus *Placanica* u.c., C?338/04, C?359/04 un C?360/04, EU:C:2007:133, 55. punkts; *Ladbrokes Betting & Gaming* un *Ladbrokes International*, C?258/08, EU:C:2010:308, 25. punkts, un *Dickinger* un *Ömer*, C?347/09, EU:C:2011:582, 64. punkts).

71 Tom?r azartsp??u biznesa kontrol?tas izv?ršanas politika ir uzskat?ma par atbilst?gu tikai tad, ja, pirmk?rt, ar azartsp?l?m saist?t?s noziedz?g?s vai kr?pniecisk?s darb?bas un, otrk?rt, atkar?ba no azartsp?l?m pamata lietas faktisko apst?k?u iest?šan?s br?d? Ung?rij? var?ja b?t

problēma, un ja atļautu un reglamentētu pasākumu izvērsšana būtu bijusi piemērota, lai šo problēmu atrisinātu (šajā ziņā skat. spriedumus *Ladbroke's Betting & Gaming* un *Ladbroke's International*, C-258/08, EU:C:2010:308, 30. punkts; *Zeturf*, C-212/08, EU:C:2011:437, 70. punkts, kā arī *Dickinger* un *Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, 67. punkts).

72 Iesniedzējtiesai izskatāmās lietas ietvaros ir jāpārbauda, vai šie nosacījumi ir izpildīti un, attiecīgā gadījumā, vai minētās izvērsšanas politikas apmērs nav tādā, lai to varētu uzskatīt par nesavienojamu ar mērķi ierobežot azartspēļu atkarību (šajā ziņā skat. spriedumu *Ladbroke's Betting & Gaming* un *Ladbroke's International*, C-258/08, EU:C:2010:308, 38. punkts).

73 Šajā ziņā minētajai tiesai ir visaptveroši jāizvērtē apstākļi, kādos pieņemts un īstenots tādā ierobežojošs tiesiskais regulējums, kāds aplūkots pamatlietā.

Par pamatojuma pārbaudi, ņemot vērā pamatbrīvības

74 Turklāt ir jāatgādina, ka, ja dalībvalsts norāda primārus vispārīgo interešu apsvērumus, lai pamatotu tiesisko regulējumu, kas var radīt šķēršļus pakalpojumu sniegšanas brīvībai, šis pamatojums ir jāinterpretē, ņemot vērā Savienības tiesību vispārīgo principus un tostarp tagad Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – "Harta") garantētās pamattiesības. Tādējādi attiecīgajam valsts tiesiskajam regulējumam paredzētos izņēmumus var piemērot tikai tad, ja tas atbilst pamattiesībām, kuru ieviešanu nodrošina Tiesa (šajā ziņā skat. spriedumus *ERT*, C-260/89, EU:C:1991:254, 43. punkts; *Familiapress*, C-368/95, EU:C:1997:325, 24. punkts, un *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 125. punkts).

75 Šajā gadījumā prasītājam pamatlietā norāda, ka pamatlietā aplūkots tiesiskais regulējums aizskar, pirmkārt, tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principus un, otrkārt, Hartas 17. pantā nostiprinātās tiesības uz pašumu.

– Par tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principiem

76 Prasītājam pamatlietā uzskata, ka ar pamatlietā aplūkojamo tiesisko regulējumu, ar kuru būvīdnieki ir palielināti nodokļi spēļu automātu ekspluatācijai spēļu zālēs, paredzot pārēju uz ekspluatācijas sistēmu, kuras pamatā ir centrālais serveris, un vīlīk aizliedzot ekspluatēt šos automātus spēļu kazino, neparedzot atbilstošu pārējas periodu un kompensāciju attiecīgajiem pakalpojumu sniedzējiem, ir pārkāpti tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi.

77 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka tiesiskās drošības princips, no kura izriet tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, it paši noteic, ka noteikumiem jābūt skaidriem un precīziem un to sekām jābūt paredzamām, paši tad, ja tie var nelabvēlīgi ietekmēt personas vai izņēmumus (šajā ziņā skat. spriedumu *VEMW u.c.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 80. punkts un tajā minētā judikatūra; *ASM Brescia*, C-347/06, EU:C:2008:416, 69. punkts, un *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, 44. punkts).

78 Tiesa ir arī atzinusi, ka tirgus dalībnieks nevar paļauties uz to, ka tiesību akti pilnīgi noteikti netiks mainīti, bet vienīgi apstrīdēt šādu grozījumu piemērošanas noteikumus (šajā ziņā skat. spriedumu *Gemeente Leusden* un *Holin Groep*, C-487/01 un C-7/02, EU:C:2004:263, 81. punkts).

79 Tāpat arī tiesiskās drošības princips neizvirza prasību negrozīt tiesību aktus, bet gan prasa, lai likumdevējs ņemtu vērā uzņēmēju pašo stāvokli un vajadzības gadījumā paredzētu pielāgošanas noteikumus jauno tiesību normu piemērošanai (spriedumi *VEMW u.c.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 81. punkts, un *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, 49. punkts; šajā ziņā skat.

spriedumu *Gemeente Leusden un Holin Groep*, C-487/01 un C-7/02, EU:C:2004:263, 70. punkts).

80 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tās valsts tiesiskais regulējums atbilst tiesiskās noteiktības un tiesiskās paāvības aizsardzības principiem, jo Tiesas, kura izskata lūgumu sniegt prejudiciālu nolikumu atbilstoši LESD 267. pantam, kompetencē ir tikai sniegt šai tiesai visu attiecīgo Savienības tiesību normu interpretāciju, kas var būt vai novērtēt šo atbilstību (skat. it īpaši spriedumus *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, 45. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 126. punkts).

81 Iesniedzējtiesa šajā nolūkā var ņemt vērā visus apstākļus, kas izriet no attiecīgā tiesiskā regulējuma formulējuma, mērķa un struktūras (šajā ziņā skat. spriedumu *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 129. punkts).

82 Lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, ir jānorāda īpaši uz šādiem apstākļiem, kas izriet no Tiesai nodotajiem lietās materiāliem.

83 Pirmkārt, attiecībā uz 2011. gada Likumu par grozījumiem prasītājas pamatlietā norāda, ka ar to tika pieņemts fiksētais nodoklis spēku zīdītājiem spēku automātiem un ieviests proporcionāls nodoklis šķirot no 2011. gada 1. novembra proti, beidzoties mēnesim, kurā šis likums tika publicēts, tādu šai darbībā piemērojamais nodokļu režīms ar tiesību aktiem nav ticis grozīts gandrīz divdesmit gadus. Tādējādi, kā norāda prasītājas pamatlietā, tās kā nebija noteikts atbilstošs pielāgošanas periods, uzņēmumi, kuri bija iecerējuši atvērt jaunas spēku zīdes, nevarēja savlaicīgi veikt pasākumus, lai šo ieceru īstenošanu atliktu vai no tām atteiktos pavisam. Turklāt fiksētais nodokļa palielināšanas dēļ spēku zīdītājiem spēku automātiem daudziem uzņēmumiem nācās savu darbību beigt.

84 Otrkārt, attiecībā uz 2012. gada Likumu par grozījumiem nolikuma izriet, ka atbilstoši tam nākamajā dienā pēc tās stāšanās spēkā spēku zaudēja visas ataujas spēku automātu ekspluatācijai spēku zīdītājiem, neparedzot attiecīgajiem uzņēmumiem nedz pabeigšanas periodu, nedz kompensāciju.

85 Šajā ziņā jāatzīmē, ka, ja valsts likumdevējs atsauc ataujas to pašniekiem veikt saimniecisku darbību, tam attiecībā uz šiem pašniekiem ir jāparedz pietiekami ilgs pabeigšanas periods, lai būtu pielāgoties, vai arī jāpiešķir samērīga kompensācija (šajā ziņā skat. ECT 2015. gada 13. janvāra spriedumu *Vékony* pret Ungāriju, Nr. 65681/13, 34. un 35. punkts).

86 Turklāt prasītājas pamatlietā norāda, ka tām pirms 2012. gada Likuma par grozījumiem stāšanās spēkā radās izdevumi, lai pielāgotos 2011. gada Likuma par grozījumiem paredzētajai jaunajai spēku automātu ekspluatācijai sistēmā. Šī sistēma, kurai bija jāstājas spēkā 2013. gada 1. janvārī, paredzēja, ka spēku zīdītājiem spēku automāti darbosies tiešsaistē un būs pieslēgti centrālajam serverim. Šis tiesiskā paāvība nekavējoties tika iznīcināta, kad tika pieņemts 2012. gada Likums par grozījumiem.

87 Šajā ziņā jāatzīmē, ka tādā tirgus dalībnieka intereses, kurš veicis lielus ieguldījumus, lai pielāgotos likumdevēja iepriekš izveidotam režīmam, var būtiski ietekmēt šis režīma priekšlaicīga atcelšana it īpaši tad, ja tas tiek veikta pēkšņi un neparedzami, nedodot tam vajadzīgo laiku, lai pielāgotos jaunajai tiesiskajai situācijai (šajā ziņā skat. spriedumu *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, 52. punkts).

88 Valsts tiesai, ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jāpārbauda, vai tās valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā atbilst tiesiskās noteiktības un tiesiskās paāvības

aizsardzības principu prasībām.

– Par tiesībām uz pašumu

89 Prasītājam pamatliet ar apgalvo, ka tās valsts tiesiskais regulējums kā pamatliet veido spēkā esošu operatoru tiesību uz pašumu, kas paredzētas Hartas 17. panta 1. punktā, pārskatīšanai.

90 Šajā ziņā jāatgādina, ka tās valsts tiesiskais regulējums, kas ir atzīstams par ierobežojumu atbilstoši LESD 56. pantam, var arī ierobežot Hartas 17. panta nostiprinātās tiesības uz pašumu. Tāpat Tiesa jau ir atzinusi, ka nepamatots vai ar LESD 56. panta noteikto pakalpojumu sniegšanas brīvību nesamērīgs ierobežojums nav pieļaujams arī atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam saistībā ar tās 17. pantu (spriedums *Pfleger* u.c., C-390/12, EU:C:2014:281, 57. un 59. punkts).

91 No minētā izriet, ka atsevišķa pārbaude šajā ziņā nav nepieciešama, jo šajā gadījumā šis sprieduma 56.–73. punkta veiktais ierobežojuma, ko rada valsts tiesiskais regulējums pamatliet, novērtējums saistībā ar LESD 56. pantu attiecas arī uz varbūtējiem Hartas 17. panta paredzēto tiesību uz pašumu īstenošanas ierobežojumiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Pfleger* u.c., C-390/12, EU:C:2014:281, 60. punkts).

Atbildes uz trešo, ceturto, desmito un vienpadsmito jautājumu

92 Ēmot vērā iepriekš izklāstīto, uz trešo, ceturto, desmito un vienpadsmito jautājumu ir jāatbild, ka ierobežojumi pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kuri var izrietēt no tādā tiesiskā regulējuma, kāds aplūkots pamatliet, ir pamatojami ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem tikai tad, ja valsts tiesa, veicot visaptverošu izvērtējumu par apstākļiem, kādos pieņemts un īstenots šis tiesiskais regulējums, secina, ka:

– tās mērķi primāri patiešām ir patērētāju aizsardzība pret azartspēļu atkarību un ar azartspēlēm saistītas noziedzības un krāpšanas apkarošana, jo vienīgi apstākļi, ka azartspēļu darbību ierobežojums, palielinot nodokļu ieņēmumus, pakārtoti nāk par labu attiecīgās dalībvalsts budžetam, neliedz uzskatīt, ka šis ierobežojuma mērķi patiešām ir šādi;

– ar to šie mērķi tiek īstenoti saskaņā ar un sistemātiski un

– tas atbilst no Savienības tiesībām izrietošajiem vispārīgajiem principiem, paši tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principiem, kā arī tiesībām uz pašumu.

*Par Direktivas 98/34 pārskatīšanu*

93 Ar sesto un trīspadsmito jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzītāja būtībā vaicā, vai Direktivas 98/34 1. panta 11. punkts ir interpretējams tādi, ka tās valsts tiesību normas kā 2011. gada Likums par grozījumiem ietvertie nodokļu noteikumi un 2012. gada Likums par grozījumiem noteiktais aizliegums ekspluatēt spēļu automātus arpus kazino ir “tehniskie noteikumi” minētās normas izpratnē, kuru projekti ir jāpārbauda, kā noteikts šīs direktivas 8. panta 1. punkta pirmajā daļā.

94 Pirmkārt, attiecībā uz tās valsts tiesisko regulējumu kā 2011. gada Likums par grozījumiem, šis tiesa vēlas konkrēti uzzināt, vai šādas normas ir kvalificējamās kā “de facto tehniskie noteikumi” Direktivas 98/34 1. panta 11. punkta trešā ievilkuma izpratnē.

95 Minētā 1. panta 11. punkta trešajā ievilkumā ir teikts, ka “de facto tehniskie noteikumi” šīs normas izpratnē ir “tehnisk[i] parametr[i] vai citas prasības, vai noteikumi par pakalpojumiem,

kas saistīti ar fiskāliem vai finansiāliem pasākumiem, kas ietekmē preču vai pakalpojumu patēriņu, veicinot atbilstību šādiem tehniskiem parametriem vai citām prasībām, vai noteikumiem par pakalpojumiem”.

96 No šā teksta izriet, ka jēdziens “*de facto* tehniski noteikumi” nozīmē nevis pašus fiskālos pasākumus, bet ar tiem saistītos tehniskos parametrus vai citas prasības.

97 Līdz ar to tās tiesiskais regulējums, kāds aplūkots pamatlietā, kuram nav pievienoti nekādi tehniskie parametri, nedz arī kādas citas prasības, kuru ieviešana ir jāpanāk, nav kvalificējams kā “*de facto* tehniski noteikumi”.

98 Otrkārt, attiecībā uz tās valsts tiesisko regulējumu, kāds ir 2012. gada Likums par grozījumiem, Tiesa jau ir atzinusi, ka tās valsts pasākums, ar ko noteiktu azartspēļu organizēšana tiek uzticēta vienīgi kazino, ir “tehniski noteikumi” minētā 1. panta 11. punkta nozīmē, ciktāl tas var būtiski ietekmēt šajā kontekstā izmantoto preču raksturu vai tirdzniecību (šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Grieķija, C-65/05, EU:C:2006:673, 61. punkts, kā arī *Fortuna u.c.*, C-213/11, C-214/11 un C-217/11, EU:C:2012:495, 24. un 40. punkts).

99 Tās aizliegums izmantot ekspluatēt spēļu automātus ārpus kazino, kāds ir paredzēts 2012. gada Likumā par grozījumiem, var būtiski ietekmēt šo automātu – kuri ir preces, kurām var piemērot LESD 34. pantu – tirdzniecību (skat. spriedumu *Läärä u.c.*, C-124/97, EU:C:1999:435, 20. un 24. punkts), samazinot to ekspluatācijas iespējas.

100 Šādos apstākļos uz sesto un trīspadsmito jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 98/34 1. panta 11. punkts ir interpretējams tādējādi, ka:

– tās valsts tiesiskā regulējuma normas, ar kurām, neparedzot pārejas periodu, tiek piešķirts fiksētais nodoklis par spēļu automātu ekspluatāšanu spēļu zālēs un turklāt tiek ieviests proporcionāls nodoklis šai pašai darbībai, nav “tehniskie noteikumi” šīs normas izpratnē, un

– tās valsts tiesiskā regulējuma normas, ar kurām tiek aizliegts ekspluatēt spēļu automātus ārpus kazino, ir “tehniskie noteikumi” minētās normas izpratnē, kuru projekti ir jāpaziņo, kā noteikts šīs direktīvas 8. panta 1. punkta pirmajā daļā.

*Par attiecīgās dalībvalsts pienākumu izmaksēt kompensāciju*

Par piekto un divpadsmito jautājumu

101 Ar piekto un divpadsmito jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai LESD 34. un 56. panta mērķis ir piešķirt tiesības indivīdiem, lai gadījumā, kad dalībvalsts tās pārkāpj, tostarp ar tās izdotiem tiesību aktiem, indivīdiem rastos tiesības no šīs dalībvalsts pieprasīt atlīdzību par šo pārkāpuma rezultātā ciestajiem zaudējumiem.

102 Šajā ziņā, ņemot vērā šā sprieduma 30.–32. punktā izklāstītos apsvērumus, uz šiem jautājumiem ir jāatbild tikai tiktāl, ciktāl tie attiecas uz LESD 56. pantu.

103 Šādos apstākļos vispirms ir jāatgādina, ka princips, kurš nosaka dalībvalsts atbildību par zaudējumiem, kas ir nodarīti privātpersonām Savienības tiesību pārkāpumu dēļ, kuros tā ir vainojama, ir spēkā ikvienā gadījumā, kad dalībvalsts ir pārkāpusi Savienības tiesības, neatkarīgi no dalībvalsts iestādes, kuras darbība vai bezdarbība ir pienākumu neizpildes pamats (spriedumi *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C-46/93 un C-48/93, EU:C:1996:79, 32. punkts, kā arī *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 31. punkts un tajā minētā judikatūra). Šis princips tādā ir piemērojams it paši tad, ja pārmestaj neizpildē ir vainojams valsts likumdevējs



(spriedums *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C?46/93 un C?48/93, EU:C:1996:79, 36. punkts).

104 Saska?? ar past?v?go judikat?ru Savien?bas ties?b?s ties?bas uz atl?dzin?jumu tiek atz?tas tad, ja ir izpild?ti tr?s nosac?jumi, proti, ar p?rk?pto ties?bu normu tiek pieš?irtas ties?bas priv?tperson?m, p?rk?pums ir pietiekami b?tisks un past?v tieša c?lo?sakar?ba starp valstij esoš? pien?kuma p?rk?pumu un cietuš?m person?m rad?to zaud?jumu (skat. it ?paši spriedumus *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C?46/93 un C?48/93, EU:C:1996:79, 51. punkts; *Danske Slagterier*, C?445/06, EU:C:2009:178, 20. punkts, un Komisija/It?lija, C?379/10, EU:C:2011:775, 40. punkts).

105 Attiec?b? uz pirmo nosac?jumu, kurš ir ietverts iesniedz?jtiesas uzdotajos jaut?jumos, no past?v?g?s judikat?ras izriet, ka L?guma normas par pamatbr?v?b?m indiv?diem rada ties?bas, kuras valstu ties?m ir j?aizsarg? (šaj? zi?? skat. spriedumu *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C?46/93 un C?48/93, EU:C:1996:79, 54. punkts).

106 L?dz ar to uz piekto un divpadsmito prejudici?lo jaut?jumu ir j?atbild, ka LESD 56. panta m?r?is ir pieš?irt ties?bas indiv?diem, lai gad?jum?, kad dal?bvalsts t?s p?rk?pj, tostarp ar t?s izdotiem ties?bu aktiem, indiv?diem rastos ties?bas no š?s dal?bvalsts piepras?t atl?dz?bu par š? p?rk?puma rezult?t? ciestajiem zaud?jumiem, cikt?l min?tais p?rk?pums ir pietiekami b?tisks un past?v tieša c?lo?sakar?ba starp valstij esoš? pien?kuma p?rk?pumu un rad?to zaud?jumu, kas ir j?p?rbauda valsts tiesai.

Par sept?to un ?etrpadsmito jaut?jumu

107 Ar sept?to un ?etrpadsmito jaut?jumu, kuri j?izskata kop?, iesniedz?jtiesa b?t?b? v?las uzzin?t, vai Direkt?vas 98/34 8. un 9. panta m?r?is ir pieš?irt ties?bas indiv?diem, lai gad?jum?, kad dal?bvalsts tos p?rk?pj, indiv?diem rastos ties?bas no š?s dal?bvalsts piepras?t atl?dz?bu par š? p?rk?puma rezult?t? ciestajiem zaud?jumiem.

108 Šaj? zi?? no judikat?ras izriet, ka, lai ar? Direkt?vas 98/34 m?r?is ir nodrošin?t pre?vu br?vu apriti, organiz?jot prevent?vu kontroli, kuras efektivit?tei nepieciešams, lai str?d? starp indiv?diem netiktu piem?rots valsts akts, kas pie?emts pretrun? direkt?vas 8. un 9. pantam, tom?r šaj? direkt?v? nek?di netiek noteikts t?s ties?bu normas materi?lais saturs, pamatojoties uz kuru valsts tiesai ir j?izskata taj? iesniegtais str?ds. T? priv?tpersonai nerada ne ties?bas, ne pien?kumus (spriedums *Unilever*, C?443/98, EU:C:2000:496, 51. punkts).

109 Š?dos apst?k?os j?atz?st, ka pirmais no 104. punkt? min?tajiem nosac?jumiem nav izpild?ts un t?d?j?di indiv?di, lai atbilstoši Savien?bas ties?b?m pan?ktu dal?bvalsts atbild?bas iest?šanas, nevar atsaukties uz min?t?s direkt?vas 8. un 9. panta neiev?rošanu.

110 L?dz ar to uz sept?to un ?etrpadsmito jaut?jumu ir j?atbild, ka Direkt?vas 98/34 8. un 9. panta m?r?is nav pieš?irt ties?bas indiv?diem, lai gad?jum?, kad dal?bvalsts tos p?rk?pj, indiv?diem atbilstoši Savien?bas ties?b?m rastos ties?bas no š?s dal?bvalsts piepras?t atl?dz?bu par š? p?rk?puma rezult?t? ciestajiem zaud?jumiem.

Par piecpadsmito jaut?jumu

111 Ar piecpadsmito jaut?jumu iesniedz?jtiesa b?t?b? vaic?, cikt?l apst?klis, ka t?ds tiesiskais regul?jums k? pamatliet? attiecas uz jomu, kura ietilpst dal?bvalstu kompetenc?, ietekm? atbildes uz piekto, sept?to, divpadsmito un ?etrpadsmito jaut?jumu.

112 Šaj? zi?? pietiek atg?din?t, k? jau uzsv?rts 34. punkt?, ka dal?bvalst?m sava kompetence ir

j??steno, iev?rojot Savien?bas ties?bas un it ?paši L?gum? garant?t?s pamatbr?v?bas, kuras ir piem?rojamas t?d?s situ?cij?s k? pamatliet?, kur?s ir p?rrobežu elements, kuras ietilpst Savien?bas ties?bu piem?rošanas jom?.

113 Š?dos apst?k?os pamatojumi, kurus dal?bvalsts izvirz?jusi min?to pamatbr?v?bu ierobežojumam, ir j?interpret?, ?emot v?r? pamatties?bas, pat ja šis ierobežojums attiecas uz š?s dal?bvalsts kompetenc? ietilpstošu jomu, jo attiec?g? situ?cija ietilpst Savien?bas ties?bu piem?rošanas jom? (šaj? zi?? skat. spriedumu *Åkerberg Fransson*, C?617/10, EU:C:2013:105, 21. punkts).

114 T?pat ar? jebk?ds dal?bvalsts izdar?ts Savien?bas ties?bu p?rk?pums, tostarp, ja tas attiecas uz dal?bvalsts kompetenc? ietilpstošu jomu, ir pamats t?s atbild?bai, cikt?l ir izpild?ti š? sprieduma 104. punkt? atg?din?tie nosac?jumi.

115 L?dz ar to uz piecpadsmito jaut?jumu ir j?atbild, ka apst?klis, ka t?ds tiesiskais regul?jums k? pamatliet? attiecas uz jomu, kura ietilpst dal?bvalstu kompetenc?, neietekm? atbildes iesniedz?jtiesas uzdotajiem jaut?jumiem.

### **Par ties?šan?s izdevumiem**

116 Attiec?b? uz pamatlietas pus?m š? tiesved?ba ir stadija proces?, kuru izskata iesniedz?jtiesa, un t? lemj par ties?šan?s izdevumiem. Ties?šan?s izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsv?rumus Tiesai, un kas nav min?to pušu ties?šan?s izdevumi, nav atl?dzin?mi.

Ar š?du pamatojumu Tiesa (pirm? pal?ta) nospriež:

1) t?ds valsts tiesiskais regul?jums, k?ds apl?kots pamatliet?, ar kuru, neparedzot p?rejas periodu, tiek pieck?ršots fiks?tais nodoklis par sp??u autom?tu ekspluat?šanu sp??u z?l?s un turkl?t tiek ieviests proporcion?ls nodoklis šai pašai darb?bai, ir uzskat?ms par ierobežojumu LESD 56. pant? garant?tajai pakalpojumu sniegšanas br?v?bai, cikt?l ar to sp??u autom?tu ekspluat?šanas pakalpojumu br?va sniegšana sp??u z?l?s tiek aizliegta, trauc?ta vai padar?ta maz?k pievilc?ga – kas j?p?rbauda valsts tiesai;

2) t?ds valsts tiesiskais regul?jums, k?ds apl?kojams pamatliet?, ar kuru, neparedzot nedz p?rejas periodu, nedz kompens?ciju uz??m?jiem, kas ekspluat? sp??u z?les, aizliedz sp??u autom?tus ekspluat?t ?rpus kazino, ir uzskat?ms par ierobežojumu LESD 56. pant? garant?tajai pakalpojumu sniegšanas br?v?bai;

3) ierobežojumi pakalpojumu sniegšanas br?v?bai, kuri var izriet?t no t?da tiesisk? regul?juma, k?ds apl?kojams pamatliet?, ir pamatojami ar prim?riem visp?r?jo interešu apsv?rumiem tikai tad, ja valsts tiesa, veicot visaptverošu izv?rt?jumu par apst?k?iem, k?dos pie?emts un ?stenots šis tiesiskais regul?jums, secina, ka:

– t? m?r?i prim?ri patieš?m ir pat?r?t?ju aizsardz?ba pret azartsp??u atkar?bu un ar azartsp?l?m saist?tas noziedz?bas un kr?pšanas apk?rošana, jo vien?gi apst?klis, ka azartsp??u darb?bu ierobežojums, palielinot nodok?u ie??umus, pak?rtoti n?k par labu attiec?g?s dal?bvalsts budžetam, neliedz uzskat?t, ka š? ierobežojuma m?r?i patieš?m ir š?di;

– ar to šie m?r?i tiek ?stenoti saskan?gi un sistem?tiski un

– tas atbilst no Savienības tiesībām izrietošajiem vispārīgajiem principiem, paši tiesiskās noteiktības un tiesiskās paņēmības aizsardzības principiem, kā arī tiesībām uz pašumu;

4) Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvas 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā, kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/96/EK, 1. panta 11. punkts ir interpretējams tādējādi, ka:

– tāda valsts tiesiskā regulējuma normas, ar kurām, neparedzot pērejas periodu, tiek pieņemti fiksētais nodoklis par spēļu automātu ekspluatāšanu spēļu zālēs un turklāt tiek ieviests proporcionāls nodoklis šai pašai darbībai, nav “tehniskie noteikumi” šīs normas izpratnē, un

– tāda valsts tiesiskā regulējuma normas, ar kurām tiek aizliegts ekspluatēt spēļu automātus spēļu kazino, ir “tehniskie noteikumi” minētās normas izpratnē, kuru projekti ir jāpārbauda, kā noteikts šīs direktīvas 8. panta 1. punkta pirmajā daļā;

5) LESD 56. panta mērķis ir piešķirt tiesības indivīdiem, lai gadījumā, kad dalībvalsts tās pārbaudī, tostarp ar tās izdotiem tiesību aktiem, indivīdiem rastos tiesības no šīs dalībvalsts pieprasīt atlīdzību par šīs pārbaudes rezultātā ciestajiem zaudējumiem, ciktāl minētais pārbaudes ir pietiekami būtisks un pastāv tieša cēloņsakarība starp valstij esošajam pienākuma pārbaudīt un radīto zaudējumu, kas ir jāpārbauda valsts tiesai;

6) Direktīvas 98/34, kas grozīta ar Direktīvu 2006/96, 8. un 9. panta mērķis nav piešķirt tiesības indivīdiem, lai gadījumā, kad dalībvalsts tos pārbaudī, indivīdiem atbilstoši Savienības tiesībām rastos tiesības no šīs dalībvalsts pieprasīt atlīdzību par šīs pārbaudes rezultātā ciestajiem zaudējumiem;

7) apstāklis, ka tās tiesiskais regulējums kā pamatlietā attiecas uz jomu, kura ietilpst dalībvalstu kompetencē, neietekmē atbildes uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

[Paraksti]

\* Tiesvedības valoda – ungāru.